

PISANA RIJEČ I NAVJEŠTAJ VJERE MLADIMA NA POČETKU TREĆEG TISUĆLJEĆA

DAVORKA GAŠPAROVIĆ

»Pogled«

Frankopanska 5/1

10000 Zagreb

Primljeno: 15. 6. 2003.

Stručni rad

UDK 268-053.6

253-053.6

Sažetak

Autorica članka se bavi pitanjem navještanja Evandjelja mladima danas kroz pisanu riječ. U prvom dijelu članka nastoji osvijetliti položaj u kojem se općenito nalaze katolički mediji danas i definirati njihovu ulogu u Crkvi i društvu u Hrvatskoj. U drugom dijelu članka opisano je kako i zašto je nastao Pogled – Katolički list za mlade. Koji su bili poticaji i poteškoće u tom procesu. Na kraju, autorica piše o Pogledu danas i o njegovoj ulozi u pastoralu mladih, i realnoj i potencijalnoj.

Ključne riječi: mediji, pastoral, navještanje, posadašljenje

Navještaj vjere mladima na početku trećeg tisućljeća – kroz pisani medij?! »Pa tko će natjerati mlade da čitaju? A tek katolički list – pa da zanima mlade?!« Nismo jednom čuli ovakve rečenice izgovorene s nevjericom, i to upravo u katoličkim »krugovima«. S druge strane, nismo jednom čuli i pohvale čitatelja, i onih duboko u vjeri i onih kojima je vjera više tradicionalna, pa čak i ateista. Svima je zajedničko jedno: to su ljudi koji traže smisao života – traže Boga. I dok razmišljamo o tome kako treba navještat evanđelje mladima danas, ne treba zaboraviti da mladi, svi mi i svako ljudsko biće već traži Boga. I ne smijemo smetnuti s uma da se u susretu događa komunikacija. Dijalog. Ne monolog. Zadaća je zato navjestitelja da pomogne svakom čovjeku da susretne Boga. U slobodi i istini, na dobro onoga kojemu se navješta. U tom svjetlu treba gledati i katolički tisak.

Kakva bi trebala biti uloga katoličkog tiska? Na medije treba gledati realno – ne

precjenjujući njihovu ulogu, ali je i ne podcjenjujući. Mediji su prvenstveno pomagalo – sredstvo komunikacije. Katolički tisak ima svoje posebno poslanje, u odnosu na »svjetovne« medije, jer on, uza svoj edukativan, informativni i/ili zabavni karakter, želi biti i formativan tj. poticajan za čitatelja. Jasno je da se ne može usporediti kvaliteta i bogatstvo osobne komunikacije (koja uključuje i neverbalnu komunikaciju) s komunikacijom putem tiskanih medija (slikovnom i pisanom), no zato ova potonja ima specifične kvalitete. To je prvenstveno puno šira i obuhvatnija komunikacija. Obraća se većem broju ljudi i obuhvaća veće područje. Crkvi je to dragocjeno sredstvo zajedništva jer povezuje ne samo Crkvu i različite inicijative unutar jedne zemlje već je i povezuje s Crkvom u svijetu. Osim što katolički mediji djeluju kao sredstvo unutarcrkvene komunikacije i dijaloga, oni su također, ili bi to trebali biti, sredstvo komuniciranja Crkve prema »izvancrkvenoj« javnosti i dijaloga s istom.

S uspostavom hrvatske države Crkvi se u Hrvatskoj otvorio velik prostor djelovanja, koji je ona u mnogočemu i počela koristiti. U medijskom prostoru, to je uspostava novih katoličkih medija. No, nije dovoljno samo započeti neki projekt – potrebna je jasna vizija i potrebni su ljudi sposobni taj projekt i ostvariti. Zbog komunističke diktature, svećenici su morali na sebe preuzeti mnoge dužnosti koje su ranije obnašali laici (prije Drugog svjetskog rata u Hrvatskoj je postojao jak katolički pokret i tisak)¹. Tako danas u katoličkim medijima rijetko možemo naići na profesionalne novinare (bilo svećenike, bilo laike). Zabrinjavajuće je da je ono što je nastalo kao posljedica komunističkog totalitarizma postalo do te mjere »normalno«, da se nerijetko čak daje prednost »pouzdanosti« svećenika i općenito teologa (čak i kad nemaju potrebno stručno znanje) nad laicima profesionalcima. No uzimajući u obzir i najveću dobronamjernost i stručnost u nekom drugom području, nedovoljno poznavanje struke uzrokuje neprofesionalizam, a onda i objektivno lošiju kvalitetu tj. nižu profesionalnu razinu medija. Nažalost, svećenika i uopće teologa koji su profesionalni novinari u Hrvatskoj, osim nekoliko pojedinaca, gotovo da i nema. Postoji, ipak, određeni broj onih koji su »ispekli« novinarski zanat kroz dugogodišnju praksu, učeći uglavnom na greškama – no, to je svakako teži put.

Danas je hitno potrebno da Crkva sustavno radi ne samo na edukaciji već i na formaciji, jednako svećenika i laika – da bi se profilirali za svoje specifično poslanje i mjesto u Crkvi; i da bi u Crkvu ugradili svoju karizmu, znanje i sposobnosti – na svim područjima crkvenog djelovanja, pa tako i na medijskom planu. Iako još uvijek ne postoji sustavna briga za obrazovanje katoličkih novinara, bilo je pojedinačnih

inicijativa. P. Mirko Mataušić organizirao je primjerice, dok je bio predsjednik Hrvatskog društva katoličkih novinara, više novinarskih tečajeva. No uz najbolju volju i napor pojedinaca, ukoliko institucije ne prepoznaju i ne potpomognu to nastojanje, dolazi do zamora, a na kraju i gašenja tih nastojanja.

Kao i ostale zemlje koje se nalaze u ranoj fazi kapitalizma, Hrvatska se nalazi u teškoj gospodarskoj, pa onda i socijalnoj situaciji. Zbog smanjene kupovne moći, ljudi se odriču »robe« koju smatraju luksuzom, a tu prvenstveno spada kultura – pa onda i tisak. S druge pak strane katolički tisak često nije ni dostupan vjernicima, pa ne možemo objektivno procijeniti njegovu »tržišnu vrijednost«. Ne reklamira se na televiziji, niti na većini radiopostaja; nije dostupan na kioscima. Distribucija katoličkog tiska gotovo potpuno ide preko župnika, gdje župnik osobno odlučuje koji od listova će ponuditi svojim vjernicima, u kolikoj količini, te unaprijed prosuđuje »hoće li to njih zanimati«. Pastoralni djelatnici nerijetko uzimaju tisak kao »drugorazredni način« naviještanja, apsolutizirajući pritom vrijednost osobnog odnosa s vjernicima. No ekstremnost takva načina razmišljanja odmah postaje jasna kada se sjetimo da je i Biblija medij (knjiga), pisana riječ. Da nema Biblije, bi li bilo Crkve danas i kakva bi ona bila?

S druge strane katolički tisak svoje postojanje i svoj postojeći »put do čitatelja« (distribuciju) zahvaljuje upravo mnogim motiviranim pastoralcima koji su radili i rade na promociji i razvijanju svijesti o važnosti katoličkog tiska. Naravno, problem distribucije tek je dio problema katoličkog

¹ Usp. V. MIHALJEVIĆ, »Radanje tiska Hrvatskog katoličkog pokreta«, u: *Zbornik radova »Hrvatski katolički pokret«*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2002, str. 235-251.

tiska danas. Da je tome tako, govori i podatak da nekim katoličkim tiskovinama – koje uzimaju gotovo svi župnici i koje imaju dugu tradiciju i uhodane »kanale do vjernika« – naklada opada.

U uvjetima slobodnog tržišta?

U vrijeme komunizma, kada je Crkva bila ugrožena, vjernici su kupovali katolički tisak i osjećali Crkvu prostorom slobode i čuvanja vlastita identiteta. Danas i Crkva i katolički tisak podliježu zakonima tržišta. I to ne samo tržišta unutar katoličkog kruga, već općenito tržišta duhovne ponude, koje u Hrvatskoj buja skupa s novim religioznim pokretima, koje jednim imenom zovemo New Age. Geslo glasi: »Neka bolji pobijedi.« Ili neka pobijedi onaj tko se bolje reklamira. Reklama nije jača strana katoličkih medija. A nisu ni financije, ni distribucija (upravo troškovi distribucije na kioscima razlog su propasti mnogih listova koji su krenuli s dobrim financijama). Što se metoda tiče, sekte se u medijima predstavljaju kao pozitivne, moderne i otvorene – idu vrlo prodorno na emocije, ali i na vrlo konkretne probleme i potrebe pojedinca i pokazuju izuzetnu brigu za čovjeka (barem dok ne pristupi). S druge strane Katolička crkva i svi katolici »trpe« predrasude o Crkvi kao zatvorenoj, nazadnoj instituciji, u kojoj nema slobode, koja samo priča o tome što smiješ a što ne itd. Istina je da takvu sliku još od doba prosvjetiteljstva »guraju« određene struje u društvu, no to je čak i manje važno. Važno je koliko mi činimo da razbijemo te predrasude, koliko mi svojim životom i radom svjedočimo drukčiju sliku Crkve. Ne da bismo svjedočili svoje savršenstvo, nego Božju ljubav i milosrđe.

Mnogi od navedenih problema zajednički su Crkvi u gotovo svim zemljama ko-

je su se nalazile »iza željezne zavjese«. No može li povijest do kraja (i koliko dugo) opravdati marginalni utjecaj katolika u našem društvu? Pa čak da i može, to opravdanje nas ne sprečava da vidimo mnoga pitanja u kojima postoji hitnost i prilike koje smo propustili, a koje nam se neće ponovno pružiti. I vodstvo Crkve u Hrvatskoj svjesno je potrebe organiziranog djelovanja Crkve, napose laika – to možemo vidjeti iz mnogih pokušaja organizacije vjernika laika.

Prije dvije tisuće godina bilo je dvanaest apostola. Sveti Petar bio je neuki ribar i običan čovjek – grešnik. Društvene okolnosti u kojima je Crkva krenula s navještajem, bile su sve samo ne povoljne i »naklonjene«. A Crkva danas; mi danas? Rekao bi netko »svjetovan«: moćna organizacija. Hrvatsko društvo grca u socijalnim problemima, događaju se društveni procesi koji ugrožavaju dostojanstvo ljudske osobe i svetost života, koji su sve samo ne dobri, moralni i u skladu s katoličkim svjetonazorom. A mi? Predstavlja li katolička vjera izazov današnjem društvu? Ili ćemo tiho negodovati sami za sebe – unutar »svojih« krugova? Trebamo li uopće negodovati ako nismo ništa poduzeli da bismo učinili nešto dobro?

Sve navedeno treba ipak uzeti s rezervom jer govorim o općem stanju, i pokušavam »izoštriti sliku« da bih jasnije ukazala na probleme pred kojima stoji katolički tisak (i Crkva) u Hrvatskoj. Situacija zapravo nije tako crno-bijela. Dapače, u Hrvatskoj postoji vrlo bogat crkveni život, mnogi izuzetni primjeri konkretnog i zauzetog djelovanja (u različitim službama unutar Crkve), postoji i ona poznata brojka 88 (postotak katolika u Hrvatskoj²). Sve je to

² Točan podatak je 87,83%. Usp. *Stanovništvo prema vjeri, Popis stanovništva, kućanstava i stanova*, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 31. ožujka 2001.

kapital koji u ovom trenutku imamo. Pitanje je što ćemo učiniti s tim talentima? Kako će izgledati Crkva sutra? Živimo u vremenu i društvu koje nas izaziva da kao kršćani živimo svoju vjeru jasnije, bolje, s više razumijevanja, da nalazimo nove načine naviještanja. Riječju, da budemo autentični. Sutrašnjica Crkve ovisi o našem današnjem (ne)odgovoru.

»U početku bijaše Riječ...«

... kako bijaše na početku, tako i danas... Pitanje je samo poznamo li je mi? A ako poznamo, znamo li je prenijeti drugima? Svetom Franji Isus je rekao da popravi njegovu Crkvu. Na isto nas danas u mnogim prilikama poziva papa Ivan Pavao II. Poziva nas na posadašnjenje (*aggiornamento*) – na koje Crkva poziva još od Drugog vatikanskog sabora. Novo lice Crkve. To novo lice je, kao i Papi, mnogim dobrim dušama na srcu i htjeli bi ga ugledati. No kako bi trebalo izgledati to novo lice Crkve u ovom vremenu?

Poznata je izreka: »Kad si u Rimu, ponašaj se kao Rimljanin«. Prepoznamo li duh vremena i poznamo li probleme čovjeka današnjice? Pa, zapravo, rekla bih da poznamo. Crkva je preko župa, škola i karitativnih institucija u živom kontaktu s čovjekom, a svjesna je njegovih pitanja i problema i kroz svoj pastoralni rad. Ali i posebno preko svojih karitativnih institucija čini mnogo. No kada je riječ o katoličkom tisku, nalazimo li načina progovoriti današnjem čovjeku? Mladima koji su zasigurno najzahtjevniji i najradikalniji? Znamo li progovoriti tom »Rimljaninu« današnjice?

Pogled su znali kritizirati da je jezik koji koristimo i jednostavan način na koji pišemo, zapravo podilaženje mladima. Naravno, lijepo je i dobro da mlada osoba zna

značenje riječi tabernakul. Oko toga treba li birati je li bolje da mladi čovjek zna što je tabernakul a ne susreće se s njegovim sadržajem, ili je bolje da ne zna značenje te riječi ali svake nedjelje sudjeluje u euharistiji, mislim da ne bi bilo dvoumljenja. Obrazovanje nije primarni posao navjesticitelja i Radosna vijest se ne može prenijeti kao puka informacija. Znanje je alat, vjera je pokretač. Znanje se ima, vjera se živi. Normalno, jedno ne isključuje drugo. Naprotiv. No budući da mi ljudi nismo savršeni, treba paziti da opterećenost znanjem u smislu postojećih formi i zadane terminologije ne ide na štetu sadržaja vjere koju želimo prenijeti. Savršen primjer navjesticitelja u tom smislu je sâm Isus i njegov govor u prispodobama. Bio je to govor koji su njegovi slušatelji mogli razumjeti.

Znamo li mi govoriti jezikom koji mladi razumiju? Pritom, naravno, ne mislim na jezik u strogom smislu, na neki sleng ili narječje. Posadašnjenje je izazov koji stoji pred današnjom Crkvom. Ne treba se bojati promijeniti formu, pronaći nov način izricanja vrijednog sadržaja koji nudimo. I upravo kad sam razmišljala o tome što to *Pogled* razlikuje od drugih časopisa, ustanovila sam da je upravo neopterećenost formalizmom. Mora biti takav, jer progovara mladima, a njima se ne mogu držati načelni govori, već je potrebno biti vrlo konkretan i jasan. I spreman iskreno i otvoreno odgovoriti na mnoga njihova pitanja.

Kada, kako i zašto je nastao *Pogled* – Katolički list za mlade?

Pogled se u bitnome ne razlikuje od ostalih katoličkih časopisa, jer ima istu poruku evanđelja. No ono u čemu se razlikuje, jest da je nudimo na drukčiji način. Svaki časopis ima svoju publiku kojoj progovara, i sukladno tome traži načine kako da joj

progovori. To je stalan i živ proces, pa tako i mi stalno nalazimo nove načine i stalno se usavršavamo, zahvaljujući komunikaciji sa čitateljima. Nastojimo pisati tako da ne »govorimo o mladima« niti da »govorimo mladima«, već kao da s njima razgovaramo. Da bismo mogli razgovarati, moramo znati slušati tj. biti u stanju prepoznati i razumjeti njihove autentične potrebe i pitanja. Želimo ih potaknuti na kritičko promišljanje svijeta u kojem žive. No da bi se njihova vjera konačno »zapalila«, treba im omogućiti da je daju, da je u nešto ugrade. Zato se radujemo svakom prilogu koji nam čitatelji pošalju, pismu i poruci e-mailom, a na reakcije čitatelja odgovaramo i najzanimljivije objavljujemo.

U početku bijaše... (TKO?)

Dakle, u početku bijaše... POMAK. Pokret mladih katolika. POMAK je nastajao spontano krajem osamdesetih iz jedne srednjoškolske vjeronaučne grupe koju je vodio p. Mirko Mataušić. Kad su srednjoškolci stasali u studente, htjeli su nastaviti s radom, zaraženi idejama o katoličkom pokretu, ali i duhom vremena – bila je to 1989. godina. Bilo je to vrijeme stvaranja samostalne Hrvatske, ali i nastojanja laikata da preuzme aktivnu ulogu u tom društvu. Vrijeme entuzijazma i entuzijasta. Skupini su se ubrzo pridružili i studenti iz drugih župa. Početna ideja POMAK-a bila je stvoriti krovnu udrugu koja bi ujedinila sve mlade katoličke snage. Tako je utemeljena udruga POMAK – Pokret mladih katolika, koji je ubrzo priznala Hrvatska biskupska konferencija, registriran je pri državi, a postao je i član krovne Međunarodne katoličke studentske organizacije IYCS-IMCS (International Young Catholics Students – International Movement of Catholic Students). Ideja o krovnoj udruzi, unatoč značajnom broju ljudi koji su je

prihvatili i značajnim imenima koja su je podržala, doživjela je nažalost neuspjeh. Očito tada vrijeme još nije bilo zrelo ili, bolje rečeno, neki ljudi još nisu bili zreli za takvu ideju. No to u Hrvatskoj nije samo »crkveni« problem, jer već niz godina u našem društvu ne postoji jedna krovna mladenačka udruga, već više njih (uglavnom zbog različitih interesa). Tako su pomakovci – za neka bolja vremena ostavili ono što nisu mogli učiniti, a uhvatili su se ukoštac s onim što su mogli učiniti.

Uskoro je počeo rat. Neki su pomakovci otišli na frontu, neki su prikupljali humanitarnu pomoć, neki su bili na svjetskoj skupštini IYCS-IMCS-a, gdje su predstavnici katoličkih udruga iz svih zemalja svijeta, na molbu POMAK-ovih predstavnika, napisali pismo Europskoj uniji tražeći hitnu pomoć za Hrvatsku kao žrtvu agresije. Kasnije se POMAK svojim radom profilirao kao udruga katoličke mladeži koja je svjesna važnosti društvenog angažmana vjernika. POMAK djeluje i danas, kada kao najvažniju temu za djelovanje prepoznaje promoviranje »kulture života« (bioetički problemi) – što podrazumijeva zaštitu svetosti i dostojanstva života na svim područjima.

POMAK – glasilo Pokreta mladih katolika (KADA I KAKO?)

P. Mirko Mataušić, koji je POMAK-u dao dragocjenu potporu dok se ovaj tek učio »hodati«, doktor je novinarstva, kasnije i utemeljitelj HDKN-a (Hrvatskog društva katoličkih novinara), jedan od utemeljitelja IKA-e (Informativne katoličke agencije), Hrvatskoga katoličkog radija (čiji je bio prvi urednik i ravnatelj). Gledajući iz današnje perspektive, zapravo je logično da su pomakovci bili svjesni važnosti i vrijednosti pisane riječi, te je POMAK goto-

vo od samog početka izdavao svoj istoimeni bilten. Prva skupština POMAK-a održana je 16. svibnja 1990, a prvi broj biltena izašao je već 11 dana kasnije, 27. svibnja 1990. Bilten je u početku tiskan vrlo skromno, umnožen na fotokopirnom stroju, ali pun duha i entuzijazma mladih koji su ga radili. Imao je nakladu od oko 1000 primjeraka, no već tada nije bio ograničen samo na područje Zagreba, nego se distribuirao po cijeloj Hrvatskoj.

Mjesečnik (ZAŠTO?)

Kako se nakon demokratskih promjena u Hrvatskoj otvorio i prostor da se konkretno odgovori na potrebu stvaranja lista za mlade koji bi obrađivao različite teme u kršćanskom duhu, 1995. godine počeli smo ozbiljno razmišljati o katoličkom mjesečniku za mlade. Urednica POMAK-ova biltena od 1994. godine bila je Nevenka Gašparović, tada novopečena studentica novinarstva, a i uredničko vijeće sačinjavali su uz studente s drugih područja, između ostalih i s teologije, ipak većinom studenti novinarstva. Kreiranje takva lista shvatili smo i kao dio svog poslanja i poziva da kroz zvanje koje smo odabrali doprinesemo Crkvi i društvu. Između ideje i provedbe trajao je proces osmišljavanja profila i sadržaja, definiranje ciljne publike. To nije bio »početak od nule«, jer POMAK je (i kroz udruhu i kroz bilten) uvijek bio otvoren i za druge i drukčije inicijative laika, i za različite karizme i redove posvećenog života; sve u svemu, za promociju svega dobrog što Crkva nudi. Tako je POMAK-ov bilten bio temeljni kamen na kojemu je kasnije izgrađen – mjesečnik.

Sadržaj (ŠTO?)

Kao mladi ljudi koji žive u Crkvi i u društvu, vrlo smo živo doživljavali taj »i«.

Crkvu i crkveni prostor kao nešto što često nema veze sa svakodnevicom. Pogotovo zato što smo mi generacija koja je živjela taj »i« vrlo živo do sloma komunizma. No ni kasnije taj »i« nije nestao. Stoga smo htjeli raditi na brisanju tog »i« – prvo na osobnoj razini, a onda i šire. Raditi na shvaćanju i življenju toga da Crkva jest u društvu, i da mi jesmo društvo. Isto kao što je Crkva naša slika – kakvi smo mi vjernici koji je činimo, tako je i općenito društvo u Hrvatskoj u velikoj mjeri slika Crkve. Kada to primijenimo na listove za mlade, nakon devedesete ubrzo su krenuli listovi tipa »Teen« i »OK«. Listovi koji su pisali o temama koje zanimaju mlade, kao što su glazba, moda, film, kompjutori, uz »mudre« savjete kako se ponašati »da uspiješ« itd. To sve jesu teme koje zanimaju mlade, i to je normalno. Ono što nije normalno jesu mnoga »rješenja« koja se mladima nude kroz takve časopise. No u postojećim katoličkim listovima tih je tema bilo malo i bile su rijetke, pa ako su mladi htjeli pročitati nešto o onome što ih zanima, nisu niti imali izbora nego kupovati druge časopise. Zato je ideja o mjesečniku bila da se načini list za mlade koji bi pisao o onome što mlade zanima, ali sasvim je razumljivo da su poruka i temelj svih tih tekstova potpuno drukčiji od onih u nekim novinama koje su stvorene radi profita. Ideju o stvaranju takvog časopisa, jedinstvenog u Hrvatskoj, poduprli su i mnogi kolege novinari, vodeća imena katoličkog novinarstva, te katoličke redakcije. Bilo bi nemoguće sve poimence ovdje nabrojati, zato bih spomenula samo redakcije: Informativnu katoličku agenciju, Glas Koncila, Veritas te Kršćansku informativnu službu.

»Sve što zanima mlade« je naravno jako općenit i širok pojam. Bilo je potrebno naći mjeru i napraviti izbor tema za koje vjerujemo da ih trebamo i možemo kvalitetno

pokrivati. Traženje vlastitog puta je proces koji traje. Tako se časopis mijenjao i usavršavao i sadržajno (mijenjajući rubrike), a i kroz suradnike. Iako se nadam da se *Pogled* nikad neće prestati mijenjati nabolje, vjerujem da je danas ipak prepoznatljiv.

Za Božić 1995. godine izašao je prvi broj katoličkog mjesečnika za mlade, »Pomak«. U uvodniku toga broja piše: »Cilj nam je pritom (op. a. izdavanjem mjesečnika) bio stvaranje lista za mlade, koji će iznositi osnovne probleme mladih u svakom pogledu; od vjere i osobnih razmišljanja, problema školovanja, aktualnih tema, ekologije, do kulture, glazbe i športa. Budući da je naše tržište preplavljeno mnoštvom časopisa koji su namijenjeni mladima, a od kojih većina nudi gotovo iste sadržaje (...), želimo pridonijeti pozitivnim 'pomacima' u društvu.«³

POGLED

Želeći zadržati sve dobre vrijednosti, tradiciju i duh POMAK-ova biltena, bilo je logično da smo se osmišljavajući mjesečnik odlučili za ime »Pomak« – Glasilo Pokreta mladih katolika. Kasnije, 1998. godine, bilo je jasno da je časopis postao cjelina koja funkcionira za sebe, ne više toliko ovisan o udruzi, a budući da ni po profilu nije bilten Udruge, već list za sve mlade, odlučili smo to naznačiti i promjenom imena. Tako je 1998. godine »Pomak« »progledao«, te je ime promijenio u *Pogled*.

Da nije bilo vjere i entuzijazma svih suradnika, zasigurno ne bi niz godina volonterski pisali priloge za list, proveli tolike besane noći radeći prijelom lista i ostale »tehničke poslove« oko otpreme časopisa. Ali sav bi trud bio »nagrađen« kad bi novi broj izašao iz tiska, kad bi ga listali i komentirali, a ponajviše kad bi nam se ljudi javljali i komentirali nešto objavljeno u ča-

sopisu. Mnogo su nam značile usmene i pismene pohvale naših biskupa i istaknutih ljudi u Crkvi, ali i pisma podrške od strane čitatelja. Zapravo su nam upravo te reakcije davale snage da ustrajemo i znak da smo na dobrom putu – one su davale smisao uloženom trudu.

Da bi se nešto započelo, potreban je entuzijazam, ali sâm entuzijazam nije dovoljan da se to nešto i održi na životu. Započeti ovakav projekt, znači preuzeti na sebe veliku odgovornost. Tu ne mislim samo na odgovornost prema pisanoj riječi nego i na vrlo konkretnu odgovornost prema ljudima s kojima smo surađivali, ali i prema pretplatnicima. Početna financijska sredstva bila su dovoljna za početak. Opstali smo zahvaljujući onim župnicima i mladima koji su časopis prepoznali kao dobar i koristan, pa je tako naklada lista od biltenovih 1000 vrlo brzo dosegla 2500 primjeraka. *Pogled* je, dakle, godinama izlazio bez financijskih sredstava koja bi se mogla uložiti u izgled ili reklame, uz potpuno volonterski rad svih suradnika.

Upravo inicijativa samih mladih, njihovo prepoznavanje potrebe za postojanjem takvog lista za mlade, njihov dugogodišnji volonterski rad te činjenica da su taj rad konačno prepoznali čitatelji i autoriteti, kvalitete su kojima se *Pogled* može ponositi. No ono čime se ponosimo, donijelo nam je i probleme. Inicijativa koja je potekla od mladih, značila je da nismo imali nikakvo »zaleđe« u smislu određene institucije koja bi stala »iza nas«, i svojim moralnim autoritetom i financijski. Što se moralnog autoriteta tiče, POMAK ima svoj nadzorni odbor (koji biraju članovi Udruge na skupštini), a čine ga istaknuti poje-

³ N. GAŠPAROVIĆ, *Uvodnik*, u: »Pomak« – Glasilo Pokreta mladih katolika, br. 5(1995)17 [prosinac], str. 3.

dinci svećenici i laici iz Crkve, no budući da malo crkvene javnosti poznaje unutrašnju strukturu POMAK-a, na časopisu je bilo da svojom dosljednošću i dugogodišnjim kontinuitetom dokazuje svoju »ispravnost«. Pa i danas, nakon 13 godina (5 godina biltena i 8 godina časopisa) znaju nas pitati: »Tko stoji iza vas?« To pitanje u našem društvu nije ni čudno niti neuobičajeno. Čuđenje i nevjericu izaziva tek naš odgovor: »Nitko – sve rade mladi.«

Stav je uredništva da je u današnje doba mladima nužno pružiti dobar primjer, ali i konkretnu mogućnost i prostor angažiranja u društvu. Stoga *Pogled* svih ovih godina, uz sadržaje koje nudi mladima, ujedno nudi i priliku da razvijaju svoje talente vezane uz novinarstvo, dizajn i srodne struke – konkretnom suradnjom u listu. Tako su se, kroz sve godine otkad postoji, u našoj redakciji formirali mnogi sadašnji novinari; u njoj su surađivala, i još uvijek surađuju, mnoga poznata imena.

Pogledovo novo ruho

Želja za razvojem, za poboljšanjem postojećeg – želja je za životom, jer ono što ne raste tiho umire. Baš kao i kakvoj biljci, tako i nekom projektu treba sunca, vode i vremena da se razvije. Ako bi »sunce« bilo vizija – ono ususret čemu nešto raste, prema čemu je usmjereno, voda bi bila konkretna financijska sredstva, koja su, nažalost, nužna da se neka ideja u ovome svijetu realizira. Vrijeme da se mijenjamo, da napravimo »korak dalje«, osjetili smo (i sadržajno, a onda i izgledom koji bi taj sadržaj prikladnije prezentirao), ali *Pogledu* je nedostajalo »vode«. S financijskim sredstvima koja smo dobivali isključivo prodajom časopisa, nismo često mogli pokriti ni osnovne troškove, kao ni provesti poboljšanja nužna za daljnji »rast« časopisa.

Financijsku pomoć od institucija u zemlji (društvenih i crkvenih) nismo uspjeli dobiti. Stoga smo se s projektom poboljšanog *Pogleda* – grafički, sadržajno, a onda i sa željenom većom nakladom – obratili inozemnim institucijama koje se bave financiranjem takvih projekata. Vrijednost, ali i potencijal *Pogleda*, kao nečega što je nastalo od samih mladih – za mlade, iz entuzijazma, ali što teži da bude trajna vrijednost i na određenoj profesionalnoj razini, prepoznala je tako i njemačka katolička fundacija »Renovabis«, koja nam je odobrila financijsku pomoć za unapređenje lista. Nisu to bila sredstva koja bi omogućila dugotrajnu financijsku sigurnost, niti luksuze (kao što je full colour), već sredstva za postupno ulaganje u poboljšanje i dizanje kvalitete, s namjerom da se dugoročno ostvari kvaliteta i financijska stabilnost časopisa. Donaciju Renovabisa dobili smo 2001. godine. Za Božić 2001. *Pogled* je izašao »u novom ruhu«. S dobivenim financijskim sredstvima uspjeli smo nabaviti opremu za rad, unajmiti prostor za uredništvo, naći grafičkog urednika za novi dizajn časopisa i, vjerujem, općenito podići kvalitetu časopisa na višu razinu.

Tražeci nove načine komunikacije sa čitateljima, *Pogled* je izradio i svoje web stranice. Na stranicama www.pogled.org može se naći aktualni broj (izlazi nešto kasnije nego tiskano izdanje), ali i arhiva *Pogleda* od siječnja 2002. godine (kada je krenuo *Pogledov* web). Naravno, na webu se ne mogu pročitati svi članci, ali se mogu naći izabrani tekstovi, pregledati sadržaj cijelog broja, pretplatiti se na časopis i uputiti komentari uredništvu.

Tehnički podaci

Pogled izlazi mjesečno, deset puta godišnje (za lipanj, srpanj i kolovoz izlazi

trobroj)). Uređuje ga uredničko vijeće, na čelu kojeg je glavna urednica Nevenka Gašparović. Časopis ima 52 stranice. Omotne stranice su u boji, dok je unutrašnjost dvo-bojna (crna + jedna boja). Svaki broj *Pogleda* sadrži (u rubrikama i suradnicima)⁴:

- Duhovna misao (piše: p. Luka Rađa)
- »Mučkati prije uporabe« (piše: Nikola Kuzmičić)
- Intervju broja (posljednja dva intervju: fra Ante Vučković, p. Mijo Nikić)
- Mediji (piše: fra Marko Puškarić)
- Novodopske crtice (piše: Alen Matušek)
- Ekologija (piše: Tihana Belužić)
- Aktualno o globalizaciji (piše: Marko Sladoljev)
- Iz studentskog života (piše: Tomislav Šovagović)
- Anketa (piše: Katarina Novak)
- H-epicentar (piše: Antun Luka Golmar)
- Mala škola međuljudskih odnosa (piše: Mladen Majić)
- Priča (piše: Vesna Živko)
- Prikazi knjiga (razni autori)
- Popularna duhovna glazba (piše: Alen Matušek)
- Film – glazba – kompjutorske igrice (piše: Viktorija Sabolić)
- Snovi sportskog kibica (piše: Tomislav Šovagović)
- Svijet kompjutora (piše: Toni Hristov)
- Humor

Drugu i zadnju stranicu u broju uvijek sačuvamo za lijepu sliku s poticajnom duhovnom misli.

Pogled ima dvadesetak stalnih suradnika. Njegova naklada se danas popela na 4000 primjeraka. Prodaje se na području Hrvatske biskupske konferencije (primaju ga i neke misije), te na području Biskupske konferencije BiH. Prodaje se u župama, putem osobne preplate, ali i preko vjeroučitelja.

Suradnja s vjeroučiteljima

Iako već postoji dugotrajna suradnja sa župnicima, suradnja s vjeroučiteljima je relativno novijeg vijeka i još uvijek nije sustavna. Krenula je na inicijativu pojedinih vjeroučitelja u srednjim školama koji su *Pogled* prepoznali kao pomagalo za rad sa srednjoškolcima. Učenici tako čitaju *Pogled* i raspravljaju s vjeroučiteljem o pročitanome, pa nekad i kritiziraju. Vjeroučitelji su ih ohrabрили da nam pišu, pa smo tako neka njihova pisma i kritike i objavili, a na njih u *Pogledu* i odgovorili.

Potaknuti tim pozitivnim iskustvima, dobili smo ideju da poseban prostor u *Pogledu* posvetimo upravo vjeroučenicima. U suradnji s vjeroučiteljima od jeseni počinjemo s novom rubrikom u kojoj će se objavljivati najbolji radovi vjeroučenika na određenu temu. Na taj se način vjeroučenike višestruko motivira. Uz buđenje interesa za pisanu riječ i katolički tisak općenito, vjeroučenici preko objavljenih radova imaju prilike vidjeti kako razmišljaju njihovi vršnjaci iz različitih dijelova Hrvatske, stječu samopoštovanje i motivaciju za aktivno sudjelovanje u nastavi. Prve radove smo već dobili, a nadamo se da će se taj projekt uskoro proširiti te da će se uključiti i druge škole i vjeroučenici.

Zaključak

Od ljudi koji su puno vremena i truda uložili u pastoral mladih i koji su se umo-

⁴ Sadržaj po redoslijedu objavljivanja u časopisu. Uz sadržaj su navedeni autori rubrika, a nisu navedeni povremeni suradnici, ljudi koji rade servisne rubrike, fotografi, grafički urednik i drugi koji sudjeluju u procesu stvaranja *Pogleda*. Što se tiče suradnika, bilo bi nemoguće u ovom članku spomenuti sve ljude koji su se svojim radom ugradili u *Pogled* – od njegova početka u POMAK-ovu biltenu do danas, jer ih ima preko stotinu, a svi su oni pridonijeli tome da *Pogled* danas postoji.

rili često čujemo: »Mlade ništa ne zanima. Mladi su nezainteresirani.« Rad pastoralnog djelatnika nije lak, ali ne mogu se složiti s tvrdnjom da su mladi nezainteresirani. Prije će nestati riba u moru, nego otvorenosti, iskrenosti, znatiželje i interesa mladih, jer upravo su to glavna obilježja mladosti. Ne mogu ponuditi odgovore na sve teškoće i probleme u pastoralu mladih, kojih ne nedostaje. No mogu posvjedočiti o jednom pozitivnom primjeru.

Pogled je vrlo konkretan dokaz o tome koliko mladi mogu učiniti kada ih vode ideali, a Bog onda daje snage da se podne-

su i žrtve i teški trenuci. Nadamo se da će primjer *Pogleda* poslužiti kao ohrabrenje i mladima i svima koji s njima rade, kao dokaz koliko mladi mogu učiniti, jer mladost ima hrabrosti za nove pothvate.

»Mlade se ne smije promatrati kao puki objekt pastirske brige Crkve; zapravo su, a treba ih sokoliti da to i budu, aktivni subjekti, protagonisti evangelizacije i graditelji društvene obnove.«⁵

⁵ Ivan Pavao II, *Christifideles laici*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1990, str. 112.